

15.9.2022

VN/735/2022

EU:n biodiversiteettistrategian kansallisten sitoumusten valmistelu

Työryhmän kokous

Aika 15.9.2022, klo 9:00-12:00

Paikka Etäkokous (Teams)

Osallistujat

Mikko Kuusinen (puheenjohtaja)	Ympäristöministeriö
Saara Bäck (varapuheenjohtaja)	Ympäristöministeriö
Päivi Gummerus-Rautiainen	Ympäristöministeriö
Aino Niemi	Ympäristöministeriö
Katja Matveinen	Maa- ja metsätalousministeriö
Ville Schildt	Maa- ja metsätalousministeriö
Johanna Niemivuo-Lahti	Maa- ja metsätalousministeriö
Tuomas Lahti	Uudenmaan ELY-keskus
Teija Jokinen	Varsinais-Suomen ELY-keskus
Meri Kallasvuo	Luonnonvarakeskus
Anna-Rosa Asikainen	MTK ry
Tuula Kurikka	Metsähallitus, Luontopalvelut
Niklas Björkqvist	Metsähallitus, Metsätalous Oy
Tiina Vuoristo	Metsäteollisuus ry
Aino Kulonen	Suomen Kuntaliitto ry
Paloma Hannonen	Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Markku Viitasalo	Suomen ympäristökeskus SYKE
Petteri Tolvanen	WWF Suomi
Minna Rautalin	Suomen metsäkeskus
Hanna-Leena Keskinen (pys. asiantuntija)	Ympäristöministeriö
Olli Ojala (pys. asiantuntija)	Ympäristöministeriö
Saija Koljonen (sihteeri)	Suomen ympäristökeskus SYKE

Vierailijat

Santtu Kareksela	Metsähallitus, Luontopalvelut
Kimmo Syrjänen	Suomen ympäristökeskus SYKE
Ulla-Maija Liukko	Suomen ympäristökeskus SYKE
Aili Jukarainen	Suomen ympäristökeskus SYKE
Tytti Kontula	Suomen ympäristökeskus SYKE
Maarit Jokinen	Suomen ympäristökeskus SYKE

1. Kokouksen avaus

Työryhmän puheenjohtaja Mikko Kuusinen avasi kokouksen klo 9:00.

2. Asialistan ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Tässä kokouksessa tarkoitus käsitellä sitoumus 2 tilanne kallioiden ja soiden luontotyyppien osalta. Lisäksi Itämeri, rannikko sekä sisävedet ja rannat. Aiheena myös lajien yleisesittely ja lintudirektiivin lajien esittely. Lopuksi kustannuslaskelmien alustava esittely.

Aineistot ja kommenttipyyntö ovat nyt tulleet nopealla aikataululla. Huolena esitetty, ettei kaikki kommentit ole tulleet huomioiduksi. Sitoumuskirje ensimmäisen sitoumuksen osalta on voinut jäädä vajaaksi ja päivittämättä, mutta sitä ehtii vielä päivittää. Sitoumuksen kaksi osalta tekstit nyt ajankohtaisia ja näihin toivotaan kommentteja suoraan Tiimeriin, sillä on osoittautunut hankalaksi saada kommentit erillisistä versioista mukaan.

3. Sitoumus 2:n luontotyyppien ja lajien suojelutaso

3.1. Suot

Santtu Kareksela esitteli soiden osalta luontotyyppien tilanteen ja ennallistamisen mahdollisuudet. Suurten pinta-alojen luontotyyppien (keidassuot, aapasuot) osalta tietopuutteita on suojelualueiden ulkopuolella. Valuma-alueen maankäytön suunnitelmat tarpeen näille alueille, tämä koskee kaikkia suoluontotyyppisiä.

Pienemmät luhtaiset luontotyypit ja lähteiköt ovat määrällisesti helpompia ennallistaa, näissä pienet pinta-alaruokkeet, mutta haasteena luontotyyppien tunnistaminen ja suojeleminen maankäytöltä. Suurialaisia tietopuutteita on useiden suoluontotyyppien osalta (erityisesti aapasuot: suuri pinta-ala, metsäluokkeet: kokonaan tuntematon). Palsasoiden tilanteeseen ei pystytä vaikuttamaan ennallistamistoimilla. Myös letot muttuuvat mm. ilmastonmuutoksen vuoksi niin laajasti, ettei niiden vakaana pysymiseen pystytä pitkällä aikavälillä sioutua. Puustoiset suot heikentyneet ojituksilla, lisäheikentyminen tulisi estää, mutta metsätaloustoimien vuoksi hankala luontotyyppi ennallistaa.

Helmi-ohjelman tavoitteissa 80 000 hehtaaria, joille voisi tehdä toimenpiteitä. Ennallistamisen toimenpiteitä osataan kaikkien suoluontotyyppien osalta kustannustehokkaasti tehdä.

~~Pienemmät luhtaiset luontotyypit ja lähteiköt on helpompia ennallistaa, näissä pienet resurssitaruokkeet, jos nämä luontotyypit tunnistetaan. Suurialaisia tietopuutteita on useiden suoluontotyyppien osalta (erityisesti aapasuot, metsäluokkeet). Palsasoiden tilanteeseen ei pystytä vaikuttamaan ennallistamistoimilla. Puustoiset suot heikentyneet ojituksilla, lisäheikentyminen tulisi estää, mutta metsätaloustoimien vuoksi hankala luontotyyppi ennallistaa.~~

~~Helmi-ohjelman tavoitteissa 80 000 hehtaaria, joille voisi tehdä toimenpiteitä. Ennallistamisen toimenpiteitä osataan tehdä.~~

Kommentit:

- Puustoisten soiden ojitus on tehty metsätalouden vuoksi, ei ole välttämättä helppo vähentää tai poistaa.

- Tavoitteena 60 000 ha soiden suojelua, 60 000 ha ennallistamista (+ 400 kpl vesienpalautusta). Soiden jakautuminen Natura-luontotyyppeihin ei näy siinä, että tarvitaan erilaisia toimenpiteitä Valuma-alueiden kokonaissuunnitelmat ei ole helppoja tehdä, rajaukset ja maanomistajien omistussuhteet. Metkaan tulossa rahoitusmahdollisuuksia kokonaisuuksien suunnitteluun (suometsänhoito) vuodesta 2024 lähtien.
- Puustoisten soiden osalta osa menee vanhojen ja luonnontilaisten metsien osioon, korvet on tässä mukana. Päällekkäisyyttä ensimmäisen sitoumuksen kanssa on.
- Vesien palautus soilla on vesiensuojelutoimenpiteenä erittäin kannattava.
- Kustannustehokkuus avainsanana, ennallistamistoimet tulisi tehdä muun metsätalouden toimenpiteiden kanssa.
- Keidassoiden osalta ehdotuksena esimerkkikartta, millaisia toimenpiteitä voi tehdä ja millaisia pinta-aloja tarvittaisiin.
- Kustannustehokkuus vesistöjen kannalta tulee usein metsätaloustoimista. Metsätalouden tuet tulisi tarkastella kokonaisuutena, erityisesti ympäristölle haitallisten tukien vaikutus.

3.2. Kalliot, tarkastelussa kalkkikalliot

Tarkastelussa olevat tekstit ovat luontotyyppien taustojen ja toimenpide-ehdotusten osalta Syken erikoistutkija Tytti Kontulan kokoamia.

-Kalkkikalliot (8210), BOR: U1-, ALP: FV=: Kehityssuunta voidaan saada boreaalisella alueella vakaaksi, kun tämän erittäin pienialaisen luontotyypin esiintymiä aletaan hoitaa riittävällä volyyymillä umpeenkasvun torjumiseksi. Paranevaan kehityssuuntaan ei kuitenkaan voida sitoutua mm. hoitomenetelmiin liittyvien epävarmuuksien vuoksi.

3.3. Itämeren luontotyypit

Markku Viitasalo esitteli viisi Itämeren luontotyyppiä ja niiden tilanteen. Kaikkien luontotyyppien tilanne on heikkenevä. Perussyynä Itämeren heikkenevään tilaan on rehevöityminen, mutta myös täysin uusia uhkia meriekosysteemeille on tunnistettu (metallien toksisuuden muutos happamoitumisen myötä, kalojen ravintoarvojen muutokset, mikro muovien vaikutus). Pienruoppausten vaikutukset kumuloituvat, tätä ei pystytä huomioimaan kokonaisuutena.

Vedenalaiset hiekkasärkät (1110), BAL: U1=. Merihiekan nosto tulevaisuuden ongelmana, rehevyys suurin paine. Kehityssuunnan parantamiseen ei nähdä mahdollisuuksia 2030 mennessä. Hiekkarantojen matalat vesialueet eivät kuulu mihinkään luontotyyppiin, aiheuttaa hankaluuksia. Kokeilussa meriajokkaan palautustoimet.

Jokisuistot (1130), BAL: U2=. Ruovikot, runsas kasvillisuus ja pohjaeläimistö ja linnusto. Vieraslajeja usein, koska satamat yleisiä. Tilanarviossa tietopuutteita.

Rannikon laguunit (1150); BOR: U1=. Fladat ja kluuvit. Rakentaminen paineena. Kehityssuuntaa voidaan parantaa, koska alueet on pienialaisia. Helmi-ohjelmassa ja Life IP Biodiversea kunnostuksissa

Laajat matalat lahdet (1160), BAL: U2=. Pehmeäpohjaiset suojaiset lahtialueet, näissä useita luontotyyppisiä. Rehevöityminen. Meriajokkaan ja näkinpartaisten palauttamisen mahdollisuudet.

Kapeat murtovesilahdet (1650), BAL: U2=. Veden vaihtuminen heikkoa, eliöstö monimuotoista. Rehevöityminen suurin paine. Näkinpartaisten palautustoimet.

Riutat (1179), BAL: U1=. Alueperustaiset toimet hankalia, sillä luontotyyppi on hyvin hajanainen. Lähialueen toimenpiteiden vaikutus voi olla merkittävä. Vakaan kehityssuunnan säilyttäminen vaatii aikaa, ei mahdollisuuksia 2030 mennessä.

Toimenpiteet Itämeren luontotyyppien osalta usein laajoja kokonaisuuksia. Pienet avainlajien siirrot ja istutukset sopii vain, jos pienialaisia tarpeita. Ilmastonmuutoksen vaikutus erityisesti lämpöaaltojen osalta näyttää haastavimmalta lajeille, vaikka suolapitoisuuden lasku tulee myös todennäköisesti vaikuttamaan eliöstöön.

- Vesien- ja merenhoitosuunnitelmien toteuttaminen
- Luontotyyppien huomioiminen kaavoituksessa ja rakentamisessa
- Ruoppausten, vesiliikenteen rajoittaminen

Itämeren direktiivilajit (meriuposkuoriainen, upossarpio, nelilehtivesikuusi sekä kaloista merikutuinen siika ja harjus) käsitellään erikseen.

Keskustelussa

- Itämeren luontotyyppisiä ei voida ottaa sitoumukseen, mutta toimenpiteitä tarvitaan jatkossakin. Miten nämä tarpeet tulee raporttiin? Miten kansallisen biodiversiteettistrategian toimintaohjelmaan liittyminen? Minkään luontotyyppien tilanne ei saa huonontua jatkossakaan.
- Mikä on se tapa, jolla 30% valitaan? Onhan kustannustehokkuus pohjalla? Tämä täsmentyy prosessissa (kustannukset, lajit tulossa). Valitaan sellaiset lajit ja luontotyypit, joihin 30% tavoite saavutetaan.
- Mikä ero ennallistamisasetuksen ja sitoumustyöryhmän kesken? Työtä tehdään komission ohjeiden mukaisesti. Sitoumustyö tehdään tänä vuonna, ennallistamisasetus tulee myöhemmin käytäntöön. BDS ohjaa jokaiselle luontotyyppille tavoitteen (vähintään vakaaksi) varmistuen monimuotoisuutta / ennallistamisasetus on enemmän kokonaisuutta isolla mittakaavalla.

3.4. Rannikon luontotyypit

Rantavallit (1210), BOR: U1=. Suojelutason tai kehityssuunnan parantamiseen ei mahdollisuuksia 2030 mennessä. Tärkeän vallineksen (rakkohaurun ja meriajokkaan) tilanne ei parane, joten luontotyyppien tilanne ei palaudu.

Harjusaaret (1610), BOR: U1=. Kehityssuunta voidaan saada vakaaksi rantojen osalta.

Ulkosaariston luodot ja saaret (1620), BOR: U1=. Kehityssuunta voidaan ja pyritään pitämään vakaana. Umpeenkasvu ongelmana, luontotyyppiä on paljon. Vieraspetojen pyynti omana toimenpiteenä.

Itämeren hiekkarannat 1640, BOR: U2-. Voidaan saada vakaaksi, vaikka juurisyyhin (rehevyyteen) ei päästä vaikuttamaan. Maapuolen luonnonhoito (rihmälevien poisto, ruovikon niitot, vieraslajien (kurturuus) poisto) ja kulumisen ehkäisy (virkistyskäyttö paineena) toimenpiteenä. Ongelmana, ettei veden puoleinen alue kuulu luontotyyppiin ja suojelualueeksi.

Dyynien luontotyypit (seitsemän dyyniluontotyyppiä), kaikki harvinaisia ja pienialaisia. Osa voidaan saada paranevaksi tai vakaaksi.

Maankohoamisrannikon primäärisuknessiovaiheiden luonnontilaiset metsät (930), BOR: U2x. Kehityssuunta voidaan pitää vakaana. Usein käytännössä primäärisuknessio tulee ihmisten käyttöön jollain tavalla.

3.5. Sisävedet ja rannat

Karut ja kirkasvetiset järvet (3110) BOR: U1=, ALP: FV=. Suojelutason tai kehityssuunnan parantamiseen ei voida sitoutua boreaalaisella alueella tällä aikataululla. Laaja-alaisin luontotyyppi, kehityssuunta vakaa tai heikkenevä (erityisesti eteläisen Suomen osalta). Paineena rehevöityminen ja ruskettumiskehitys, säännöstely.

Niukka-keskiravinteiset järvet (3130) BOR: U1=. Suojelutason tai kehityssuunnan parantamiseen ei voida sitoutua. Huonosti tunnettu luontotyyppi, mutta samat ongelmat todennäköisesti kuin muilla vesiluontotyypeillä.

Kalkkilammet ja -järvet (3140) BOR: U1-, Kehityssuunta voidaan saada heikkenevästä vakaaksi, pinta-ala rajallinen ja valuma-alueet tunnetaan. Pienten vesimuodostumien osalta tietopuutteita.

Luontaisesti runsasravinteiset järvet ja lammet (3150), BOR: U2=. Suojelutason tai kehityssuunnan parantamiseen ei voida sitoutua, koska valuma-alueilta tulevat paineet niin merkittävät ja pinta-ala suuri.

Humuspitoiset järvet ja lammet (3160), BOR: U1=, ALP: FV=. Suojelutason tai kehityssuunnan parantamiseen ei voida sitoutua boreaalaisella alueella tällä aikataululla.

Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (3210) BOR: U1=, ALP: FV=. Suojelutason tai kehityssuunnan parantamiseen ei voida sitoutua boreaalaisella alueella tällä aikataululla. Erityisesti vesirakentaminen ja säännöstely, valuma-alueen rehevöittävä vaikutus. Heikkenevä tai vakaa kehityssuunta, toimia tarvitaan siis vakauttamiseksi.

Pikkujoet ja purot (3260) BOR: U2=, ALP: FV=. Suojelutason tai kehityssuunnan parantamiseen ei voida sitoutua boreaalaisella alueella tällä aikataululla. Luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa heikkenevä tila. Leveämmät suojavyöhykkeet ja lähivaluma-alueiden suojelu tarpeena.

3.6. Lajit

Ulla-Maija Liukko Sykestä esitteli luontodirektiivin suojelutason luokituksen lajien osalta. Yhteensä 140 lajia, joiden osalta lajin tilaa ja parantamistoimia on käsitelty.

Arviossa 19 lajia, joiden parantamistoimiin voidaan sitoutua 2030 mennessä. Näissä metsien, perinnebiotooppien ja soiden lajeja. Lajeja 25, joiden tila voidaan vakauttaa 2030 mennessä. Suurin osa

lajeista tarvitsee aktiivisia toimia, jotta tila voidaan säilyttää tai parantaa. Keinovalikoimassa suojelutason parantamiseen mm. lainsäädännölliset keinot, aktiiviset kunnostustoimet, suojelu, lisätietotarpeet.

3.7. Linnut, lintudirektiivin lajit

Aili Jukarainen Sykestä esitteli sitoumustarkastelussa mukana olevien lintujen yhteenvetoja ja elinympäristökohtaisia toimia. Tarkastelussa ovat mukana taantuvaa kehityssuuntaa vuoden 2019 lintudirektiivin raportoinnissa osoittaneet lajit. Kaikkiaan 2019 raportoitiin 250 pesivää lintulajia, joista 83 osoitti laskevaa kehityssuuntaa. Näistä 64 ympäristöhallinnon vastuulla, 19 MMM vastuulla. Lajeista 28 sellaisia, joiden kannankehitykseen ei pystytä vaikuttamaan. Useimmat muuttolintuja, joiden taantumien syyt ehkä siis talvehtimisalueella. Yhteensä 21 lajin kannankehitys voidaan vakauttaa lisätoimenpiteillä ja 15 kääntää kasvavaksi Toimenpiteitä on osoitettavissa metsien, soiden, kallioiden, tuntureiden, maatalousympäristön, Itämeren, sisävesien ja rantojen elinympäristöissä eläville linnuille.

4. Kustannuslaskelmat

Santtu Karekselan esitys alustavasta kustannuslaskelmasta siirretään seuraavaan kokoukseen. Toivotaan tutustumista materiaaliin.

5. Muut asiat ja seuraava kokous

Kommentteja käsiteltyihin asioihin toivotaan 21.9. mennessä.

Seuraavassa kokouksessa (5.10. klo 9-12) käsitellään tunturien ja perinnebiotooppien suojelutaso, kommenttien perusteella muokatut metsät ja suot tekstiosio sitoumuksen kaksi osalta, MMM vastuulla olevat lajit (sitoumus 2).

Kolme kokousta lisätty syksyn kokouksiin (loka-marras-joulukuussa). Tavoitteena viimeiseksi kokoukseksi 19.12. mahdollisesti live-kokous.

6. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 12:07. Seuraava työryhmäkokous järjestetään 5.10.2022.